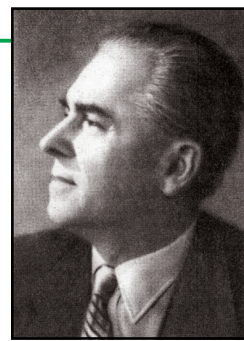

Педагогічні ВІСТІ

Травень 2010 року

ПІДСУМОВУЮЧИ НАУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2009 РІК

Н.С.Побірченко
доктор пед. наук,
професор,
проректор з наукової роботи

Минулого року затверджено «Програму розвитку науки в університеті на 2009-2012 роки». Для її реалізації у навчальному закладі сформовано таку наукову структуру: три науково-дослідні центри підпорядкування АПН, НАН та МОН України (керівники: проф. М.Т.Мартинюк, Н.С.Побірченко, доц. Н.А.Цимбал), 20 науково-дослідних лабораторій (три останні створено у 2009 році: «Археологія Уманщини» (керівник — ст. викл. В.В.Сокирська), «Гончарство, художня кераміка та реставрація археологічних знахідок» (В.П.Лопушан) та проблем розвитку нових інтегрованих структур (доц. О.Г.Чирва)), 7 регіональних науково-методичних центрів, 8 наукових шкіл, керівниками яких є академік В.Г.Кузь, член-кореспондент АПН М.Т.Мартинюк, проф. О.М.Коберник, Н.С.Побірченко, Т.В.Кузнець, А.С.Музиченко, Л.А.Кіпніс, Н.П.Сивачук.

Такий кількісний склад лабораторій, наукових шкіл, центрів дозволив створити 4 науково-дослідні інститути: - дидактики вищої педагогічної школи (директор — проф. О.М.Коберник); - історії освіти та педагогічної думки Наддніпрянської України (проф. Н.С.Побірченко); - історії та археології Східного Поділля (проф. Т.В.Кузнець); - археологічних культур Буго-Дніпровського межиріччя (доц. А.О.Карасевич).

Для результативного входження університету в міжнародну систему освіти і науки створено Інститут міжнародного освітнього співробітництва на чолі з доц. О.А.Заболотною.

Якщо додати до цього переліку ще 36 кафедр, які охоплюють 489 викладачів (у т.ч. 51 доктора наук і 182 кандидатів наук, 3 докторанти, 78 аспірантів), то перед нами постає могутній науковий потенціал, здатний забезпечити високі результати.

Одним із головних напрямів наукової роботи університету є виконання державного замовлення. Таких проектів у минулому році було 7, у яких працювало 6 штатних наукових працівників та 84 позаштатних. За звітний період на наукові проекти держава виділила 368 тис. грн. (у 2008 — 318 тис. грн.).

Важливим показником наукової діяльності університету є розробка госпдогвірних тем. У 2007 році доц. В.П.Миколайко приступив до

виконання госпдогвірної розробки. На початку цього року ним укладено договір до 2012 року з Сільськогосподарським ТОВ «Колос» на проведення наукових досліджень за темою «Сортовивчення, апробація та насінництво озимих зернових культур». З 2009-го року виконується угода на розробку госпдогвірної теми (на замовлення Українського мовно-інформаційного фонду НАН України) «Грамматична омонімія творів Т.Г.Шевченка» (науковий керівник — доц. Н.А.Цимбал).

У 2009 році кафедрами університету продовжувалася наукова та науково-технічна співпраця з науковими установами НАН та галузевих академій наук України. Варто відзначити колективи кафедр: вищої математики; фізики, астрономії та методики їх викладання; української літератури та українського мовознавства; англійської мови; біології та методики її викладання; соціальної педагогіки та історії педагогіки.

Важливу роль в науковій роботі університету відіграє відділ аспірантури та докторантури (керівник — Г.М.Чирва). У звітному році аспірантура функціонувала з 9 постійнодіючих та 4-х разових спеціальностей. Навчалось 78 аспірантів. В аспірантурах інших ВНЗ навчається 38 викладачів університету.

Торік закінчили аспірантуру 15 осіб, троє з яких захистили дисертаційні дослідження достроково (О.О.Кравченко, А.М.Залізник, О.С.Комар). Шестеро — подали документи до спеціалізованих вчених рад (Л.В.Базильчук, Н.П.Ковальчук, П.М.Грабовий, І.С.Постоленко, С.М.Гаврилук, М.В.Сапун). Відбулося 17 захистів аспірантів попередніх років випуску. Динаміка захистів кандидатських дисертацій науково-педагогічними працівниками університету за останні три роки засвідчує зростання показників (у 2007-2008 роках захищено по 12 дисертацій, у 2009 році — 17).

В університеті функціонує докторантура з двох спеціальностей, де навчається 5 викладачів, з них 3 — докторанти нашого університету (О.В.Тімець, І.І.Осадченко, Н.М.Коляда). У 2009 році закінчив докторантуру А.Г.Гріт-

ченко, документи готуються до спецради. Усього впродовж 2009-2010 року захищено 3 докторські дисертації (І.П.Рогальська, С.В.Совгіра, Н.Г.Петриченко).

На жаль, така кількість докторантів та захистів не може задовольняти. Адже за останні три роки закінчили докторантуру УДПУ 5 викладачів (І.П.Рогальська, О.А.Комар, Т.М.Шваріна, С.В.Совгіра, А.Г.Грітченко). Ще 5 викладачів закінчили докторантуру інших ВНЗ (Г.А.Чорна, С.Г.Половка, Л.І.Мамчур, О.Ю.Зелінська, Т.М.Тищенко). Натомість маємо два захисти. Перспективи розвитку університету вимагають від директорів, деканів, завідувачів кафедр більшої уваги до цього питання.

Відкрито спецраду із захисту докторських та кандидатських дисертацій зі спеціальності «Теорія та методика професійної освіти». Назріла необхідність, аби призупинити відтік кадрів, внести зміни до колективного договору: після захисту докторант повинен відпрацювати щонайменше три роки в університеті.

У звітному році вчене доцента отримали 10 викладачів. Цей показник суттєво змінився у порівнянні з позаминулим роком (22).

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

За 2009 рік підготовлено й видано 3 випуски «Збірника наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (педагогічні науки)» (гол. ред. М.Т.Мартинюк), 2 випуски «Історико-педагогічного альманаху» (гол. ред. О.В.Сухомлинська), 4 випуски збірника «Психолого-педагогічні проблеми сільської школи» (гол. ред. Н.С.Побірченко). Усі збірники пройшли перереєстрацію ВАК України.

У 2009 році опубліковано два нові збірники: «Порівняльно-педагогічні студії» (гол. ред. Н.М.Лавриченко) та «Проблеми підготовки сучасного вчителя» (гол. ред. Н.С.Побірченко). Готується до випуску збірник «Фізика та астрономія: сучасні освітні технології» (гол. ред. М.Т.Мартинюк).

Викладачами університету торік видано 1515 публікацій (в 2008-му — 1407). Першість за кількістю монографій посів історичний факультет (8 із 28-ми). Викладачами факультетів дошкільної освіти, української філології та фізико-математичного факультету опубліковано по 4 монографії, технологічно-педагогічний, економічний і факультет початкової освіти підготували по 2 монографії.

У 2009 році до видання підручників долучилися 3 факультети: природничо-географічний, факультет соціальної педагогіки та практичної психології, факультет початкової освіти. Варто відзначити фізико-матема-

тичний факультет, викладачами якого опубліковано 3 навчальні посібники з грифом МОН України, та викладачів, які мають публікації у зарубіжних виданнях (з 34-х публікацій у 2009 році 12 належить С.В.Совгірі, 4 — О.А.Заболотної). Торік викладачі університету публікувалися у виданнях з імпаکت-фактором, і хоч таких публікацій лише 3, однак старт уже є (Л.А.Кіпніс, Т.В.Поліщук, Т.О.Колмакова, А.А.Камінський).

2009 рік відзначився великою кількістю проведених заходів різного рівня: 6 міжнародних, 25 всеукраїнських, 56 регіональних конференцій та семінарів. Минулоріч майже 250 викладачів взяли участь у 172 міжнародній та 99 всеукраїнських конференціях.

Проведено I та II етапи VIII Міжнародного конкурсу з української мови, літератури та методик їх викладання імені Петра Яценка (факультет української філології, декан Т.В.Лопушан, зав. кафедри української мови В.В.Розгон); II тур Всеукраїнської студентської олімпіади з трудового навчання (декан С.І.Ткачук) та педагогіки (декан Л.В.Ткачук).

Викладачі університету тісно співпрацюють із обласною Малою академією наук учнівської молоді, координатором роботи з якою є Н.І.Мельник.

СТУДЕНТСЬКА НАУКА

У 2009 році відділом наукових досліджень розроблено положення «Про студентських наукові гуртки та проблемні групи», яких нараховується 254. До науково-дослідної роботи залучено 2348 студентів.

За звітний період 1100 студентів стали учасниками конференцій, підготовлено 1060 публікацій. До послуг майбутніх педагогів 13 університетських студентських збірників. Студенти залучаються до розробки держбюджетних тем, 6 з них — працюють на штатній основі.

У минулому році у II турі Всеукраїнської студентської олімпіади взяло участь 43 студенти, які виборили 7 призівих місць. Загальна кількість представлених на II тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт складає 35, 8 з них отримали призові місця.

Цього ж року 7 студентів університету взяли участь V Всеукраїнському конкурсі наукових робіт серед студентської молоді, який проводився Всеукраїнською профспілкою працівників науки, виробництва та фінансів за підтримки Національної конференції профспілок України. За результатами конкурсу наш університет визнано кращим навчальним закладом з постановки наукової роботи серед студентів.

РЕЙТИНГ ПІДСУМКІВ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Задля підвищення ефективності організації наукової роботи в університеті запроваджено рейтингову систему підведення підсумків наукової діяльності.

Минулого року відбулися значні зміни у стандарті звіту про наукову діяльність. Переглянуто показники визначення рейтингу науково-педагогічних працівників університету за основними видами їх діяльності та систему перерахунку рейтингових балів як викладачів, так і кафедр. Під час визначення рейтингового місця факультетів та інститутів були враховані не лише кафедральні показники, а й вся наукова діяльність, яку проводили факультети та інститути. Маються на увазі усі наукові заходи, що проводилися у цих підрозділах, видавничі діяльності, кількість захищених дисертацій тощо.

Завдяки ретельній роботі співробітників відділу наукових досліджень повністю перевірено та перераховано показники, які надали кафедри. Варто відмітити значну кількість невідповідностей вказаних балів реальному стану речей.

Необхідно відзначити, що активність наукової діяльності кафедр, викладачів, всього професорсько-викладацького складу зросла. Порівняно з минулим роком кількість доцентів, у яких менше 100 рейтингових балів, різко зменшилася (2 особи проти 5 у 2008 році, найменший показник — 55 балів (у минулому році 25)). Подібна тенденція спостерігається і серед старших викладачів (жодного викладача із показником 0 балів, із 35 старших викладачів 24 мають показник вище 100 балів).

Серед 195 викладачів ніхто не отримав показник 0 балів, 131 мають показник вище 100 балів. На жаль, 60 працівників набрали від 5 до 100 балів.

Показники рейтингу.

Серед інститутів: I місце — Інститут природничо-математичної та технологічної освіти — 383 бали (директор О.М.Коберник);

II місце — Інститут філології та суспільствознавства — 377 балів (Н.А.Цимбал);

III місце — Інститут дошкільної та початкової освіти — 299 балів (О.В.Чепка);

IV місце — Інститут соціальної та мистецької освіти — 295 балів (О.В.Дудник).

Серед факультетів: I місце — історичний факультет — 485 балів (декан А.О.Карасевич);

II місце — технологічно-педагогічний факультет — 464 бали (С.І.Ткачук);

III місце — факультет соціальної педагогіки та практичної психології — 409 балів (Л.В.Ткачук).

Серед кафедр: I місце — кафедра соціальної педагогіки та історії педагогіки — 684 бали (зав. кафедри О.О.Кравченко);

II місце — кафедра теорії та методики трудового й професійного навчання — 645 балів (О.М.Коберник);

III місце — кафедра історії України — 567 балів (Т.В.Кузнець).

Серед професорів: I місце — Т.Н.Азізов, к-ра техніко-технологічних дисциплін (1080 балів);

II місце — В.Г.Кузь, к-ра дошкільної педагогіки та психології (950 балів);

III місце — А.С.Музиченко, к-ра економіки підприємства, фінансів та туризму (859 балів).

Серед доцентів: I місце — С.В.Совгіра, к-ра географії та екології (1025 балів);

II місце — А.О.Карасевич, к-ра філософії та суспільствознавства (1014 бали);

III місце — Н.М.Коляда, к-ра соціальної педагогіки та історії педагогіки (933 бали).

Серед старших викладачів: I місце — В.В.Сокирська, к-ра всесвітньої історії (916 бал);

II місце — О.А.Голобородько, к-ра германської філології (562 бали);

III місце — О.П.Муковіч, к-ра теорії початкового навчання (536 балів).

Серед викладачів: I місце — О.О.Кравченко, к-ра соціальної педагогіки та історії педагогіки (831 бал);

II місце — Л.С.Шацьковська, к-ра філософії та суспільствознавства (494 бали);

III місце — Л.В.Войтова, к-ра соціальної педагогіки та історії педагогіки (484 бали).

Так, доктор технічних наук, професор Т.Н.Азізов, який посів перше місце серед професорів, брав участь у 6 міжнародних конференціях, автор навчального посібника, 9-ти статей у фахових виданнях, що входять до переліку ВАК України, статті, опубліковані в зарубіжному науковому виданні. Є членом двох спеціалізованих рад. Під його керівництвом захищено 3 кандидатських дисертацій, працюють над дисертаціями аспіранти та здобувачі, що свідчить про формування його наукової школи. Студенти його проблемної групи брали участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді та конкурсі студентських наукових робіт, де вибороли призові місця. Є членом міжнародних та всеукраїнських наукових товариств, обраний дійсним членом Академії будівництва України. Рецензент 2 наукових праць, дисертацій, підготував 12 відгуків на автореферати.

(Закінчення на 2-й стор.)

Фестиваль

СВЯТО ПЕДАГОГІЧНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ

В.В. Макачук,
канд. пед. наук,
доцент

Відбувся 20-й фестиваль педагогічної творчості, який щорічно проводиться в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини. До того ж, цього року ювілей подвійний: це 20-річчя проведення традиційного конкурсу педагогічної творчості та 80-річчя від часу заснування самого університету.

Завжди всі ідеї та починання фестивалю відбуваються за підтримки ректорату університету й особисто ректора, доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента Національної Академії педагогічних наук України, Заслуженого працівника освіти України Михайла Мартинюка.

Педагогічна творчість — це талант, примножений на

плідну працю. У цьому можна було переконатися, спостерігаючи за роботою учасників педагогічного фестивалю. Він подарував не тільки незабутні враження, а й інноваційні знахідки, реалізував прагнення студентів творити. А для багатьох майбутніх педагогів це свято стало першим путівником, який указав подальший шлях на освітній ниві.

За 20 років фестивалю пройшов довгий шлях свого розвитку: від перших конкурсних кроків команд 3-х факультетів педагогічного інституту до фестивалів виступів 12-ти факультетів у складі команд 4-х інститутів педагогічного університету. Від змагань — до феєричного фестивального дійства.

Розпочалося усе 1990-го року, ще на теренах інституту з ініціативи чинного на той час ректора, доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена Національної

Академії педагогічних наук України, Заслуженого діяча науки і техніки України Володимира Кузя, який і був його безпосереднім натхненником упродовж 15 років. Куратором й організатором фестивалю також завжди була кафедра педагогіки (тепер виховних технологій та педагогічної творчості) і її очільники Валентина Мішкурова, Лариса Ткачук, Інна Осадченко.

Тематика фестивалю завжди була присвячена вшануванню слашних відомих вітчизняних педагогів та актуальним проблемам педагогічної науки. І спрямована на творчий розвиток майбутніх учителів, неординарних особистостей, креативних лідерів...

Багато викладачів, які працюють в університеті і на сьогоднішній день є кандидатами й докторами наук з різних галузей, в часи студентства пройшли конкурсну

школу педагогічної майстерності і, напевно, з гордістю згадують ті прекрасні творчі баталії.

На сьогодні це єдине свято, під гаслами якого збираються усі інститути університету. Головною метою учасників фестивалю було бажання поділитися творчими надбаннями, поповнити педагогічну скарбничку інноваційними роздумками.

Фестиваль видався різноплановим, об'єднавши презентації інститутів, інтелектуальні конкурси ерудитів, й артистичних здібностей: інсценізація казок на педагогічну тематику.

Усім учасникам фестивалю було вручено почесні грамоти:

- команда студентів Інституту філології та суспільствознавства нагороджена грамотою у номінації «Майстерне володіння словом» (директор інституту — кандидат філологічних наук, доцент Наталя Цимбал);

- команда студентів Інституту соціальної та економічної освіти нагороджена грамотою «Втілення у життя ідей гуманізму» (директор — кандидат історичних наук, доцент Олена Дудник);

- команді студентів Інституту розвитку дитини вручено грамоту «Професійна компетентність» (директор — кандидат педагогічних наук, доцент Олена Чепка);

- команда студентів Інституту природничо-математичної та технологічної освіти, нагороджена грамотою «Креативність думки» (директор — доктор педагогічних наук, професор Олександр Коберник).

Упевнені, що педагогічна майстерність наших студентів зростатиме, а фестиваль щороку відкриватиме нові таланти.

На знімку:
учасників фестивалю
вітає ректор університету
М.Т.Мартинюк.

Молоді науковці

НА НИВІ
ПЕДАГОГІЧНОЇ
НАУКИ

Уже кілька років поспіль Оксана Олексіївна Кравченко є переможцем щорічного рейтингу з наукової діяльності серед викладачів Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Оксана Олексіївна Кравченко — кандидат педагогічних наук, викладач кафедри соціальної педагогіки та історії педагогіки Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

У 2007 році вступила до аспірантури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Під час навчання в аспірантурі була стипендіатом Президента України (2008-2009 роки).

У 2009-му докторою захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 (загальна педагогіка та історія педагогіки). Тема дослідження: «Педагогічна та науково-просвітницька діяльність Пантелеймона Куліша (1819-1897)». Науковий керівник — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки та історії педагогіки, проректор з наукової роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини Н. С. Побірченко.

Досліджуючи педагогічну та науково-просвітницьку діяльність П. Куліша, Оксана Олексіївна, як учасник стипендіальної програми «Огодек BadaD nad Tradycj Antyczn w Polsce i Europie Zrodkowo-Wschodniej (Uniwersytet Warszawski)», пройшла наукове стажування в Європейському Колегіумі імені Яна Павла II (Гнезно, Польща), а також взяла участь у двох сесіях Міжнародної гуманістичної школи (Варшава, Польща). Перебуваючи у Польщі молоді дослідниця опрацювала фонди Ягелонської бібліотеки (Краків), Познанської бібліотеки університету імені Адама Міцкевича та Головного Архіву Давніх Актів, що у Варшаві.

О. О. Кравченко є співробітником Науково-дослідного інституту історії освіти

та педагогічної думки Наддніпрянщини при Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини; членом науково-дослідної лабораторії «Педагогічне краєзнавство Черкащини»; співробітником Центру педагогічного краєзнавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Міністерству освіти і науки України та АПН України); співробітником держбюджетної теми «Розвиток дитячого руху в Центральній Україні (друга половина XIX-XX ст.)».

Оксана Олексіївна — автор десятків наукових та навчальних видань. Серед них: монографія «Пантелеймон Куліш. Життя, віддане просвітництву» (2009), навчальні посібники для студентів вищих навчальних закладів «Соціальна молодіжна політика» (2008), рекомендовано Міністерством освіти і науки України, «Теорія та історія соціального виховання» (2009), «Соціальна робота в Україні» (2009), наукові видання «Науково-педагогічна спадщина Пантелеймона Куліша (вибрані педагогічні твори)» (2008), «Пантелеймон Куліш: письменник, етнограф, літературний критик» (2009).

Н.М. Коляда,
канд. пед. наук,
доцент

Наукові здобутки

ПІДСУМОВУЮЧИ НАУКОВУ
ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ У 2009 РОЦІ

(Закінчення з 2-ї стор.)

Серед доцентів перше місце посіла викладач кафедри географії та екології С.В.Совіра. У звітному році захистила докторську дисертацію. Бере участь у розробці держбюджетної теми «Біолого-географічне дослідження квазіприродних ландшафтів Центральної частини України із включенням їх в складову екомережі України». Завдяки підготовленій роботі «Еколого-географічне дослідження та природоохоронна робота у басейні річки Гірський Тікич на Всеукраїнський конкурс «До чистих джерел», отримала охоронні документи на створення заказників. Здійснює наукове керівництво 2-ма здобувачами, рецензування та опонування кандидатських дисертацій. Взяла участь в організації і проведенні експедицій, науково-методичних семінарів та практикумів. Автор монографії, 12 статей, опублікованих у зарубіжних наукових виданнях.

Серед старших викладачів перше місце виборолла кандидат історичних наук, старший викладач кафедри всевітньої історії та правознавства В.В.Сокирська, яка за звітний період брала участь у 8 конференціях (у т.ч. міжнародних), опублікувала 2 монографії (одну — у співавторстві), 6 навчальних посібників. Взяла участь в організації та проведенні 5 конференцій, семінарів. Здійснила керівництво науково-дослідною лабораторією. Рецензувала 3 наукові праці, дисертації, готувала студентів до участі у Всеукраїнській олімпіаді, де вони виборолли призові місця.

Перше місце серед викладачів посіла кандидат педагогічних наук, викладач кафедри соціальної педагогіки та історії педагогіки

О.О.Кравченко. 10 вересня 2009 р. пройшла докторську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Брала участь у роботі Науково-дослідного центру педагогічного краєзнавства та Науково-дослідного інституту історії освіти та педагогічної думки Наддніпрянщини, науково-дослідної лабораторії «Педагогічне краєзнавство Черкащини»; у розробці держбюджетної теми. Взяла участь у сесії «Еліти, пам'ять, історія», яка відбулася в межах Міжнародної школи гуманітарних наук Східної і Центральної Європи у Польщі; у роботі навчального тренінгу для викладачів вищих навчальних закладів України «Організація та викладання спеціалізованого курсу «Протидія торгівлі людьми» в рамках проекту, підтриманого Міжнародною Організацією Міграції. Має 3 навчальні посібники, 11 статей у фахових виданнях, що входять до переліку ВАК України. Брала участь у підготовці та проведенні Всеукраїнської олімпіади з педагогіки, конкурсу студентських наукових робіт, факультетських конференцій, здійснювала наукове консультування, підготувала 12 студентів для участі в студентських наукових конференціях, 2-й рік поспіль бере участь у міжнародних навчально-наукових польсько-українських проєктах та у Міжнародній програмі «Родина для дитини», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку. Стипендіат фонду Президента України.

Коллективи кафедр-переможців відзначилися великою кількістю проведених науко-

вих заходів, участю у міжнародних проєктах, великою кількістю друкованої продукції, результативною науковою роботою зі студентами. Найбільшу кількість балів набрала кафедра соціальної педагогіки та історії педагогіки, на базі якої функціонують науково-дослідна лабораторія «Педагогічне краєзнавство Черкащини» та Науково-дослідний центр педагогічного краєзнавства подвійного підпорядкування МОН та АПН України. Викладачі кафедри соціальної педагогіки та історії педагогіки беруть участь у розробці держбюджетної теми «Інтегративна технологія використання педагогічного краєзнавства у дисциплінах гуманітарного циклу як складової підготовки майбутнього вчителя», виборолли право на розробку нових двох держбюджетних тем. На кафедрі створено 5 студентських наукових гуртків. Під керівництвом викладачів кафедри студенти постійно беруть участь у Всеукраїнських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, науково-практичних конференціях різного рівня, де виборолли призові місця. Опубліковано 31 студентську статтю, 14 тез. Під керівництвом викладачів 31 студент факультету соціальної педагогіки та практичної психології, факультету початкової освіти, факультету дошкільної освіти, мистецько-педагогічного факультету взяли участь у звітній науково-практичній конференції Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини; 19 студентів взяли участь у І вузівському турі конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук. За звітний період на кафедрі докторою підготовлено, апробовано та захищено дисертацію на здобуття наукового

ступеня кандидата педагогічних наук (О.О.Кравченко); пройдено попередній захист дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (Л.В.Войтова). Підготовлено два номери «Історико-педагогічного альманаху», 4 наукових видання, 7 навчальних посібників, 10 методичних рекомендацій. Викладачі кафедри соціальної педагогіки та історії педагогіки протягом звітнього періоду проходили стажування у зарубіжних навчальних закладах: (М.В.Перфильєва, Ю.В.Підвальна). Викладачі кафедри взяли участь у 10 міжнародних конференціях, 2 з них за межами України, активно друкувалися.

З УХВАЛИ
вченої ради
університету про
наукову діяльність
та підсумки рейтингу
наукової роботи
професорсько-
викладацького складу

«... 4. З метою підвищення ефективності та якості наукових досліджень та запровадження їх результатів у практику роботи вчена рада вважає за необхідне:

4.1. Посилити контроль за виконанням наукових проєктів, що фінансуються МОН України за кошти державного бюджету, досягти, щоб якість їх результатів відповідала національному і світовому рівням наукових досліджень у відповідних галузях...

4.2. Проводити активну роботу по залученню вчених та студентів університету до участі у розробці міжнародних наукових проєктів, грантів, пріоритетних національних цільових програм...

4.3. Активізувати роботу з укладання угод з підприєм-

ствами, організаціями, установами, бізнесовими структурами щодо розробки гостроактуальних науково-дослідних тем...

4.4. Удосконалити співпрацю з науковими установами НАН України та галузевими академіями наук України, обласними та районними держадміністраціями...

4.5. Відділу інтелектуальної власності розмістити на сайті університету пакет документів, необхідних для подання заявки на наукові винаходи, відкриття...

4.6. Результати рейтингу науково-педагогічних працівників обов'язково враховувати при укладанні трудових угод, контрактів, присвоєнні вчених звань тощо, матеріального заохочення...

5. З метою забезпечення виконання плану підготовки кадрів вищої кваліфікації необхідно:

5.1. Підвищити ефективність діяльності докторантури шляхом посилення вимог до виконання індивідуальних планів докторантів у визначені терміни...

5.2. Переглянути та доповнити в установленому порядку умови прийому до аспірантури для осіб, які вступають на контрактну форму навчання...

6. З метою дотримання вимог щодо акредитації вищого навчального закладу за IV рівнем:

6.1. Збільшити кількість видань (підручники, навчаль-

ні посібники) з грифом МОН України...

6.2. Відкрити спеціалізовану вчену раду із захисту докторських та кандидатських дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук зі спеціальності 13.00.04 — Теорія та методи професійної освіти...

6.3. Підвищити якість друкованої продукції шляхом дотримання вимог до написання статей, методичних рекомендацій, монографій, посібників та підручників...

6.4. Збільшити кількість публікацій результатів наукових досліджень викладачів університету у журналах з імпаکت-фактором, в першу чергу у закордонних виданнях, та їх розміщення в мережі Інтернет...

7. З метою залучення обдарованої молоді до наукової діяльності студентів вчена рада університету вважає за доцільне:

7.1. Ширше залучати студентів до розробки наукових досліджень (держбюджетних і госпдогворних тем), зокрема на штатній основі...

7.2. Збільшити обсяги наукових закордонних відряджень за рахунок участі у грантових програмах, стажуваннях, програмах, що передбачають частковий або повний курс навчання у партнерських навчальних закладах...

7.3. Підвищити відповідальність завідувачів кафедр щодо якості підготовки та вчасного подання звітів з науково-дослідної роботи...

ЛАБОРАТОРІЯ «АРХЕОЛОГІЯ УМАНЩИНИ» ТА ЇЇ РОЛЬ У НАВЧАЛЬНО-НАУКОВІЙ РОБОТІ УНІВЕРСИТЕТУ

А. О. КАРАСЕВИЧ,
директор Інституту археологічних культур Буго-Дніпровського межиріччя, канд. філос. наук, доц.

Науково-дослідна лабораторія «Археологія Уманщини» створена у лютому минулого року як підрозділ Науково-дослідного інституту археологічних культур Буго-Дніпровського межиріччя Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Лабораторія працює на громадських засадах. Її завідувач — кандидат історичних наук, доцент В. В. Сокирська. З часу заснування лабораторії розпочата робота зі створення необхідного пакету документів, сформовано склад лабораторії, до якої входять викладачі кафедри всесвітньої історії та правознавства й історико-краєзнавчий музей. Визначено основні напрями її діяльності. За ініціатииви лабораторії укладено угоди про співпрацю між Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини та Інститутом археології НАН України, Державним архівом Черкаської області, Державним історико-культурним заповідником «Трипільська культура», Уманським краєзнавчим музеєм. Підготовлено до підписання угоди з Інститутом військової археології Департаменту гуманітарних політики Міністерства оборони України, Всеукраїнським благодійним фондом «Три-

пілья», Національним історико-культурним заповідником «Переяслав» (Переяслав-Хмельницький Київської області), Національним музеєм історії України (Київ), Археологічною інспекцією Черкаської обласної державної адміністрації, Інститутом культурної спадщини Академії наук Республіки Молдова, Регіональним історичним музеєм Варни (Болгарія).

На сьогодні наближається до завершення оформлення приміщення лабораторії, проведено ремонт, формується експозиція. Наступним напрямком діяльності лабораторії є розгортання пошукової роботи та створення банку даних. У квітні минулого року спільно з Державним історико-культурним заповідником «Трипільська культура» проведено археологічні розвідки студентами І курсу історичного факультету, що дало змогу співробітникам Інституту археології НАН України встановити напрями майбутніх археологічних досліджень, занести на карту нові відомості про давні поселення. Зібрано археологічний матеріал. У квітні-травні цього року відбудеться також археологічні розвідки поселень трипільської та черняхівської культур на землях південно-західної частини історичної Уманщини.

У червні-липні торік організовано та проведено археологічні розкопки студентами історичного факультету під керівництвом провідних фахівців Інституту археології НАН України та кафедри всесвітньої історії та правознавства УДПУ ім. П. Г. Тичини. Минулорічні дослідження здійснювалися на території двох районів Черкаської області: Тальнівського (у складі трипільської археологічної експедиції під керівництвом кандидата історичних наук, вченого секретаря Інституту археології НАН України О. Г. Корвіна-Піотровського, керівника трипільської археологічної експедиції, кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника Інституту археології НАН України В. О. Круця та викладача кафедри все-

світньої історії та правознавства В. В. Карпенко. Практика проходила на поселенні трипільської культури, що знаходиться на території Державного заповідника «Трипільська культура» с. Легадзине та черняхівського могильника.

Археологічні розкопки на території Лисянського району здійснювалися під керівництвом кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника Інституту археології НАН України Е. В. Овчинникова, старшого наукового співробітника Управління культури Черкаської обласної державної адміністрації О. В. Назарова та викладача кафедри всесвітньої історії та правознавства О. В. Барвінок. Тут здійснювалися археологічні розкопки трипільського поселення та скіфського кургану.

З часу організації Науково-дослідного інституту археологічних культур Буго-Дніпровського межиріччя та лабораторії «Археологія Уманщини» розпочалася підготовка до проведення міжнародної науково-практичної конференції «Ранньоземлеробські культури Буго-Дніпровського межиріччя: проблеми дослідження». Крім названих структур, роботу конференції організували кафедра всесвітньої історії та правознавства, Інститут археології НАН України, Державний історико-культурний заповідник «Трипільська культура» с. Легадзине. Відкрив конференцію ректор нашого університету, доктор пед. наук, професор М. Т. Мартинюк, з вітальним словом виступив народний депутат Верховної Ради України, Голова Всеукраїнського благодійного фонду «Трипілья» І. О. Заєць; вчений секретар Інституту археології НАН України, кандидат історичних наук О. Г. Корвін-Піотровський; професор, доктор археології, перший секретар Міжнародного об'єднання прото- та передісториків Франсуа Джинджан; директор Інституту культурної спадщини Академії наук Республіки Молдова, професор, доктор історичних наук Валентина Дергач. Учасники конференції заслухали й обговорили доповіді провідних фахівців Інституту археології НАН України та закордонних наукових установ. Проведено дискусію з актуальних питань та проблем археологічного дослідження Буго-Дніпровського межиріччя.

Всього у міжнародній науково-практичній конференції взяли участь 52 особи, представники України, Франції, Молдови, Швейцарії, Польщі, Великобританії, Болгарії.

12 квітня 2010 року Науково-дослідним інститутом археологічних культур Буго-Дніпровського межиріччя та лабораторією «Археологія Уманщини» проведено Всеукраїнську наукову конференцію «Поліетнічні племена Буго-Дніпровського межиріччя в епоху раннього залізного віку» за участю провідних наукових співробітників Інституту археології НАН України, Державного архіву Черкаської області, науковців Києво-Могилянської академії, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, Державного історико-культурного заповідника «Трипільська культура» та історичного факультету Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

За 2009-2010 рр. Інститутом археологічних культур Буго-Дніпровського межиріччя видруковано монографію: колективну «Ранньоземлеробські культури Буго-Дніпровського межиріччя: проблеми дослідження», В. В. Сокирської — «Історик Г. Ю. Храбан: життєвий шлях та наукова спадщина» та З. В. Священко — «Історія Уманщини з найдавніших часів до середини XVII ст.». Видано три навчальні посібники, п'ять методичних, краєзнавчий нарис, вісім статей у фахових виданнях, збірник наукових статей. Студентами історичного факультету написано три курсові роботи відповідної тематики.

Нині здійснюється робота зі створення реєстру архівних джерел та пам'яток археологічних культур історичної Уманщини, що містяться в Науковому архіві Інституту археології НАН України, Державному архіві Черкаської області. Лабораторія працює над укладанням бібліографічного каталогу опублікованих джерел, наукових розвідок з історії археологічного дослідження території історичної Уманщини. Розпочато роботу над виданням археологічної частини наукової спадщини відомих істориків і краєзнавців. Підготовлені до друку наукові праці Г. Ю. Храбана «Черняхівські пам'ятки Уманщини» та «Чорноліська культура на Уманщині».

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖВІДОМЧОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ЦЕНТРУ ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Н.А.Цимбал,
директор Міжвідомчого науково-дослідного центру прикладної лінгвістики канд. філол. наук, доцент

Міжвідомчий науково-дослідний центр прикладної лінгвістики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини і Українського мовно-інформаційного фонду Національної академії наук України створено на підставі спільного рішення Колегії Міністерства освіти і науки і Президії Національної академії наук України (рішення № 14/1-13/ Постанова № 302 від 8 жовтня 2009 р.) як структурний підрозділ УДПУ імені Павла Тичини.

До персоналу Центру входять директор, науковці, інженерно-технічні та інші співробітники наукових тем. До виконання наукових досліджень та розробок залучаються науково-педагогічні та наукові співробітники УДПУ, УМІФ та інших навчальних та наукових установ, аспіранти та студенти.

Основними напрямками діяльності МЦПЛ є дослідження механізмів функціонування української мови як державної мови України у різних функціональних сферах; розвиток пріоритетних наукових напрямків теоретичної та прикладної лінгвістики; розробка лінгвістичних технологій нового покоління на основі моделювання мовної комунікації у сфері літературного та діалектного мовлення; розробка лінгвістично-інформаційних технологій для лексикографічного опрацювання літературної та діалектної лексики української мови; вивчення професійної лексики українських діалектів, термінологічної лексики української літературної мови.

Співробітниками Центру розробляються (2009-2010 рр.) госпдогівна тема «Грамматична омонімія у творах Тараса Шевченка» (завданнями якої є форматування електронного варіанту перших 6 томів 12-томного видання творів Тараса Шевченка та маркування випадків граматичної омонімії у тексті цього 12-томника) та з 1 січня 2010 р. прикладна держбюджетна тема «Мотивологічні передумови розвитку лексичного складу української мови».

Спільно з Інститутом української мови НАН України проведено Міжнародну наукову конференцію «Українська термінологія і сучасність», тематика якої відповідає напрямкам роботи Центру (10-12 вересня 2009 р.), видруковано збірник наукових праць за матеріалами конференції, який має реєстрацію ВАК.

На базі Центру виконуються дослідження на здобуття наукових ступенів кандидата (4 роботи) та доктора (1 робота) філологічних наук (спеціальність 10.02.01 - українська мова) та одне дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук (спеціальність 05.13.06 - автоматизовані системи управління та прогресивні інформаційні технології), а також бакалаврські, дипломні та магістерські роботи, які захищаються у межах підготовки за напрямом «Філологія».

Напрями діяльності Міжвідомчого науково-дослідного центру прикладної лінгвістики є актуальними та перспективними, що підтверджує доречність та необхідність відкриття цього структурного підрозділу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

НАРОДОЗНАВСТВО В ШКОЛІ: ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Н.П. Сивачук,
канд. пед. наук,
професор, зав.
кафедри укр. літ. та
українознавства
доцент

14 квітня у стінах навчально-дослідної лабораторії «Етнологія Черкаського краю» відбулася зустріч учителів міста Умані та сіл Уманського й сусідніх районів, викладачів кафедри української літератури та українознавства у рамках Всеукраїнського науково-методичного семінару «Українське народознавство в школі: історія, доля, проблеми». порушувалися болючі проблеми відсутності годин на вивчення народознавства, достатньої кількості підручників, обговорювалися шляхи виходу зі складної ситуації.

Цікавим був виступ учительки Легадзинської школи (Тальнівський район) О. Д. Собкович, яка представила виставку м'якої іграшки, поділілися народознавчим досвідом своєї школи. Цікаво розповіла про роботу кіностудії «Мальва», про зустріч із ліриком Олександром Влащенко (який родом з Умані), про танцювальний колектив «Візерунок», яким створено понад двадцять композицій («Трипільський танок», «Вогонь», «Лантух», «Сватання» та інші), про роботу лялькового театру «Водограй».

Цікавим був виступ Ю. В. Мельник, заступника директора з виховної роботи Уманської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №11. Важливим виховним заходом школи є фестиваль українських народних звичаїв, який об'єднує до 2 тисяч учасників: учнів, учителів, батьків. Ю. В. Мельник подякувала викладачам університету за підготовлені видання народознавчої тематики, які стали гарними помічниками для учителів й учнів. Зокрема, у навчально-виховній роботі використовуються книги Н. П. Сивачук «Уманське весілля», «Козацька педагогіка» (за редакцією В. Г. Кузя), «Основи національного виховання (концептуальні засади)» (за редакцією В. Г. Кузя, Ю. Д. Руденка, З. О. Сергійчука). Колектив

школи бере участь у Всеукраїнській туристично-краєзнавчій експедиції «Краса і біль України», обласному туристичному зльоті «Козацькими стежками», конкурсах та фестивалях.

Учитель української мови та літератури Піковецького НВК В. М. Дзисок наголосила на тому, що доля майбутньої України в руках вчителя. «Куди погляне наша школа — на Схід чи на Захід? А чи все ж таки будемо вчитися свого, такого рідного, такого зрозумілого, такого українського?»

Програмою семінару було заплановано обговорення низки актуальних питань з історії викладання українського народознавства у школі у XIX - на початку XX століть, ідей національного виховання у працях С. Русової, Г. Нашого, Б. Грінченка, С. Руданського, на сторінках часописів «Світло» й «Вільна українська школа». Зацікавили доповіді на теми: «Іван Стещенко — подвижник на ниві українського народного відродження», «Концепція викладання українського народознавства 20-х років XX ст.», «Антирелігійне виховання у педагогічній пресі 20-х років XX ст.», «Українізація: злет і трагедія», «Казка у педагогічному дискурсі 20-х років XX ст.», «Дитячі часописи 20-30-х рр. XX ст.». Грунтовно опрацьовано аспекти, що торкаються сучасного стану і проблем викладання українознавства в школах. Зокрема, акцентовано увагу на викладанні українознавства у вищій школі, використанні української народної вишивки у народознавчій роботі з учнями й студентами.

Активну участь у роботі семінару взяли В. В. Семенчук, О. Ю. Денисюк, І. Г. Терешко, І. М. Снігур, В. С. Калабська, Л. І. Іовенко, О. І. Наконечна, В. А. Гончарук, Т. В. Лопушан, В. В. Яремчук, Л. В. Борщенко, О. О. Циганок, Н. І. Заруденко, Н. П. Сивачук, Н. С. Мамчур, Л. В. Козинський, В. М. Білоус, В. М. Дзисок. Особливо приємним для викладачів кафедри був виступ колишньої випускниці Мар'яни Кравчук (учительки І категорії), яка розповіла про проведеному народознавчу роботу у школі №9.

НАУКОВІ ПОШУКИ ЛАБОРАТОРІЇ З ПРОБЛЕМ ОПТИМІЗАЦІЇ РОДУЧОСТІ ҐРУНТУ

В.П. Миколайко
канд. сільгосп наук,
доцент

Наукова лабораторія з проблем оптимізації родючості ґрунту веде свою історію з 2003 року, маючи за мету — вивчення походження й характеристик ґрунтів нашого регіону; особливостей сучасних ґрунтово-формувальних процесів; способів захисту ґрунтів, підвищення їх родючості.

З 2006 року на базі лабораторії виконується держбюджетна тема «Ґрунтово-екологічний моніторинг центральної частини правобережного лісостепу України». Мета проекту — ґрунтово-екологі-

ту серед населення.

У результаті виконання проекту передбачається на основі ґрунтово-екологічного моніторингу розробити комплексну оцінку ґрунтів в межах правобережного лісостепу України, що дасть можливість істотно підвищити продуктивність сільськогосподарських угідь.

У розрізі наукових тем і виконання держбюджетної теми активно працюють викладачі нашого факультету: Р. В. Подзерей, аспірант Інституту агробіотехнологій УАН, який вивчає екологічну оцінку орних земель Черкаської області, та Ю. О. Бабій, аспірант Інституту географії, вивчає агроландшафти Черкащини.

Співробітники лабораторії разом з іншими науковцями країни беруть активну участь у наукових експедиціях. За звітний період проведено експедиційні дослідження в лісостеповій частині Побужжя і Придніпровської височини. Крім того, вивчались ерозійні процеси на схилах річкових долин. Спільно з науковою лабораторією «Екологія і освіта» під час експедиції проведено ґрунтові розрізи від витoku річки Південний Буг до її середньої течії, досліджено малі річки Побужжя (Сіб, Синюха, Ят-

рань, Гірський Тікич, Уманка), на замовлення Гайсинського лісництва вивчено стан ґрунтів лісових масивів щодо деградації лісу.

Отримані результати розглядалися на міжнародних та всеукраїнських конференціях, на сторінках наукових видань.

З 2007 року на базі наукової лабораторії виконується госпдогів «Сортовивчення, апробація та насінництво ярих зернових культур» між Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини та СТОВ «Колос» Тетіївського району Київської області.

Результати досліджень використовуються і задля підготовки майбутніх фахівців у галузі біології, географії, хімії. При лабораторії працює студентський науковий гурток «Агроекологічні проблеми сучасного інтенсивного землеробства», який охоплює студентів II-V курсів природничо-географічного факультету. Студенти отримують уміння і навички дослідної роботи. Зокрема, вони проводять наукові експерименти, отримують навички відбору зразків ґрунтів і підготовки їх до аналізу, проведення аналізів в лабораторних умовах, опрацювання отриманих результатів.

